

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. I. Martyrium est mors illata pro fide Christi, aut vera virtute.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

tamen sunt auctoritatis) eligo rursùm & dico; omnes designatos & admissos, legitime vel illegitime esse veros Suscepiros, & per consequens contrahere cognationem spiritualem, nisi aliquid aliud obstat. Plura de hac cognatione in materia de Matrimonio. Hæc pauca impræsentiarum volui exhibere, ne principalior obligatio Patrum videretur totaliter prætermissa.

81. Et hæcenus quidem de Baptismo fluminis (qui est propriè dictum Sacramentum) & quantum sufficit pro hoc loco de Baptismo Fluminis, sic dictus, quoniam

in adultis supplet vicem Baptismi fluminis, conferendo gratiam sanctificantem & remissionem peccatorum, quamvis diverso modo, scilicet ex opere operantis; unde non est verum Sacramentum, sed votum dumtaxat Sacramenti; perfecta utique contritio, vel amor Dei super omnia, de quibus latius disp. 6. de Virtute Pœnitentiæ.

His duobus Baptismatibus adiungunt communiter Theologi Baptisma Sanguinis, cuius in præcedentibus aliquoties fecimus mentionem, & explicationem ad causam disputationis rejecimus. Sit itaque

SECTIO SEPTIMA.

De Baptismo Sanguinis seu Martyrio.

Postquam Dominus Christus in Ecclesia sua Sacramentum novi Testamenti pro Circumcisione carnis Sanctum Baptismum dedit, & aperitissime dixit: Si quis non renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non intrabit in regnum caelorum: iam non debemus quærere, quando quisque fuerit baptizatus, sed quoscumque legimus in corpore Christi, quod est Ecclesia, pertinere ad regnum caelorum, non nisi baptizatos intelligere debemus, nisi forte quos angustia temporis invenit, & nolentes negare Christum, antequam baptizarentur, occisi sunt, quibus ipsa passio pro Baptismo deputata est. Verba sunt magni Patris Aug. Epist. 108.

Quid sit Martyrium, & cur appelletur baptizatus sanguinis.

Ex quibus haud difficile erit unicuique colligere, quid sit Martyrium, & cur appelletur Baptizatus Sanguinis? Quid, inquam, sit Martyrium, scilicet passio mortis pro fide Christi: & cur appelletur Baptizatus sanguinis; quia videlicet pro Baptismo fluminis deputatur.

Quæris quomodo deputetur? Audi eundem Sanctum & Eximium Ecclesiæ Doctorem lib. 13. de Civit. c. 7. Quicumque etiam non percepto regenerationis lavacro pro Christi confessione moriuntur: tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum si abluerentur sacro fonte Baptismatis.

Probationem continuo atexit: Qui enim dixit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non intrabit in regnum caelorum: alia sententiâ istos fecit exceptos, ubi non minus generaliter dixit: Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo, qui in caelis est.

Et alio loco. Qui perdidit animam suam propter me inveniet eam. Hinc est quod scripsit: Pretiosa in conspectu Domini mors

sanctorum eius. Quid enim pretiosius quam mors per quam fit ut etiam delicta omnia dimittantur, & merita cumulatiùs augeantur? Hæcenus D. Aug.

De hoc ergo Martyrio præfens instituitur Sectio; & disputatur Primò, quid ad ipsum sit necessarium. Secundò, quam efficaciam habeat. Tertiò, quando conferat suum effectum. Ut autem omnia exhaustius proponantur, & quæ par est claritate discutiantur; rursus de hinc seu descriptio Martyrium, & dico.

CONCLUSIO I.

Martyrium est mors illata pro fide Christi, aut vera virtute.

Martyrium græcè, latinè idem est quod testimonium; equidem secutiùm usum Ecclesiasticum appropriatur testimonio, quod datur Deo, vel Christo per mortem. Notate verba, signate mysteria.

Primum mysterium explicat D. Aug. con. 2. super illud Psal. 34. Deus meus & Dominus meus in causam meam. Non in peccatum meum, inquit, sed in causam meam. Non in id, quod mecum habet latro commune, sed in illud, quod beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Hæc enim causa discreta est. Nam peccata similis est bonis, & malis. Itaque Martyres non faciunt peccata (supple, sola) sed causam.

Hinc scribens Bonifacio comiti Epist. 50. asseveranter loquitur dicens: Veri Martyres illi sunt, de quibus Dominus ait: Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam.

etiam. Non ergo qui propter iniquitatem, & propter Christianam unitatis impiam divisionem, sed qui propter iustitiam persecutionem patiuntur, hi Martyres veri sunt.

Confirmat exemplo Christi: Et ipse Dominus cum latronibus crucifixus est. Sed quos passio ungebatur, causa separabat. Ideo in psalmo vox illa intelligenda est verorum martyrum, volentium se discerni à martyribus falsis: *Judica me Deus & discerne causam meam de gente non sancta: Non dixit, discerne poenam meam, sed discerne causam meam. Potest enim esse impiorum similis poena, sed dissimilis est Martyrum causa.*

3. Credo jam intelligitis, quæ sit prima conditio requisita ad verum & propriè dictum Martyrium, scilicet ut sit testimonium fidei, aut veræ virtutis. Addo, *Aut verè virtutis*, quia Ecclesia colit pro veris Martyribus Thomam Cantuariensem occisum in defensionem libertatis Ecclesiasticæ, multas Virgines interemptas pro custodia castitatis, Machabæos interfectos pro observatione legis judaicæ.

Veri ergo Martyres sunt qui moriuntur, quia jejunaverunt, oraverunt, Missam audierunt aut celebrarunt, Sacramenta administrarunt, aut receperunt &c. hi enim omnes testimonium exhibent Deo sive Christo, quatenus profuso sanguine approbant legem Dei, & doctrinam Christi de virtutibus nobis traditam.

4. Num igitur dixerim Martyrem, qui occiditur, quia solvit debitum justitiæ? quia ex officio quod justum est judicavit? Dixerim planè, si solam causam mortis spectes: neque enim minùs virtus justitiæ, quàm castitatis ex fide relucet; & si castitatem corde credimus ad justitiam, & ore confitemur ad salutem, quidni etiam justitiam? Enimverò qui dixit: *Non furaberis*, etiam dixit: *Non occides, Non furtum facies* &c.

5. Si ergo à me quæritur quæ sit vera Virtus, citius Respondeo, quam docet vera fides, & ideo qui constituetur veram virtutem, etiam implicitè testimonium perhibet veræ fidei, & per consequens auctori veræ fidei, scilicet Deo aut Christo.

6. Dices; hæreticus potest occidi pro vera virtute, quis tamen eum dixerit Martyrem? Foris, inquit D. Aug. Epist. 204. *ab Ecclesia constitutus, & separatus à compage unitatis & vinculo charitatis, aeterno supplicio punieris, etiamsi pro Christo vivus incendereris.* Probat ex Apostolo: *Hoc est enim quod ait Apostolus: Estis tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habeam ita ut mihi prodest.* Illud verè dixit Apostolus.

7. Verissimè. Sed revoca mihi animum ad

fanam considerationem, & sobriam cogitationem: attende diligenter, utrùm hæreticus, quicumque ille sit, moriatur pro fide Christi, aut virtute, quæ à vera fide Christi commendatur, & non potius pro defensione proprii judicii & arbitrii; enimvero eodem modo foret paratus mori pro quocumque alia re, quam eodem modo credit, tametsi fidei Catholicæ repugnaret.

8. Eleganter appositè D. Aug. lib. 4. contra Jul. c. 3. *Abstine ut virtutes veræ cuiquam serviant, nisi illi, vel propter illum, cui dicimus: Deus virtutum converte nos. Proinde virtutes, quæ carnalibus delectationibus, vel quibusque commodis, & emolumentis temporalibus servantur verè provisis esse non possunt. Quæ autem nulli rei servire volunt, nec ipsæ veræ sunt. Verè quoque virtutes Deo servantur in hominibus, à quo donantur hominibus: Deo servantur in Angelis, à quo donantur & Angelis. Et putas quia virtutes servantur Deo in hæreticis, qui Deo verè fide supernaturali non credunt? Quomodo ergo moriantur pro veri virtutibus, qui illas in se non habent?*

9. Ex quo etiam liquet non esse verum Martyrem, qui ex vana gloria, aut alio motivo humano mortem acceptat; quia talis non moritur pro fide Christi, aut verè virtute; etenim si efficacia talis moriturus spectetur, non minùs erit paratus ad falsitatem profitendam quàm veritatem, si existimet non minùs unà viâ, quàm aliâ famam se posse acquirere.

10. Unde D. Aug. supra: *Quidquid boni fit ab homine, & non propter hoc fit, propter quod fieri debere verè sapientia præcipit, est officio videatur bonum, ipso non recto sine peccato est. Possunt ergo aliqua bona fieri, non bene faciendibus, à quibus sunt. Bonum est enim ut subveniatur homini periclitanti, præsertim innocenti. Sed ille qui hoc facit, si amando gloriam hominis magis quàm Dei facit, non bene bonum facit: quia non bonus facit, quod non bonâ voluntate facit, Absit enim ut sit, vel dicatur voluntas bonâ, quæ in alijs, vel in supra, non in Domino gloriatur.*

11. Ut autem hæc difficultas perfectius exhaustur. Noto aliud esse Martyrium parvulorum, aliud Martyrium adultorum; aliud, inquam, non in sua essentia; nam utrumque essentialiter est mors illata pro fide Christi, aut vera virtute, sed aliud in suo subjecto; hoc est, Martyrium adultorum aliquid requirit in Martyre adulto, quod Martyrium parvulorum non requirit in Martyre parvulo.

12. Sicuti Baptismus adulti est essentialiter idem Sacramentum cum Baptismo parvuli; equidem ut valeat Baptismus adulti aliquid requiritur

3. Quarum prima est ut sit testimonium fidei aut veræ virtutis

Vera autem virtus est quam docet vera fides.

5. Aug.

1. Cor. 13.

9. 13.

requiritur in adulto, quod minimè requiritur in parvulo, ut valeat Baptismus parvuli. Et quid illud? Consensus, saltem habitualis.

Acceptatio videlicet mortis ex motivo virtutis.

Et verò quid illud, quò indiget Martyr adultus præ parvulo? Consensus, saltem habitualis, vel interpretativus, id est, ut adultus sit verus Martyr debet mortem illatam propter fidem Christi, aut veram virtutem, ex eodem motivo acceptare, saltem interpretativè. Alioquin quomodo moritur pro Christo, aut vera virtute? Eo modo, inquis, quo parvulus.

8.

Sed contra: parvulus est incapax propriæ voluntatis, & ideo testimonium, quod nondum potest ferre, perhibet passione, & sufficit causa testimonio, licet non eloquio distinguatur. Unde cantat Ecclesia in Collecta: *Deus cuius præconium Innocentes Martyres non loquendo, sed moriendo confessi sunt.*

Acceptat ergo Deus illam mortem pro formali testimonio, supplens ex meritis Christi defectum propriæ voluntatis, ut sicut voluntas, & peccatum Adami parvulus obfuit, ut nascendo ex illo contraheret peccatum; ita voluntas, & meritum Christi illis prodesset, ut renascendo sive in aqua, sive in sanguine, per ipsum consequerentur iustitiam.

De adulto autem quid? Cùm sit capax propriæ voluntatis, & ut sic loquar, formaliter homo, id est, humano modo operans, iure merito ut renascendo in sanguine per Christi merita consequatur iustitiam, iure, inquam, meritissimo exigit ab eo Deus testimonium non tantum materiale, per violentam mortem pro Christo illatam, sed maxime formale, id est, acceptationem illius mortis ex eodem motivo: nam & renasci in aqua non potest, nisi per voluntariam susceptionem Baptismi fluminis, ut patet ex dictis disp. 1. sect. 8. conclus. 2.

9. Et quòd Martyrium sit actus virtutis.

Accedit, quòd, secundum communem sensum Ecclesiæ, Martyrium adultorum sit actus virtutis, quem nemo propriè exercet absque aliquo suo consensu. Quæris cujus virtutis? Respondeo illius, ex cuius motivo suscipitur. Si ergo Martyr suscipit mortem, quia est res Deo placens, erit Martyrium actus Charitatis, sin autem quia conducit ad æternam vitam consequendam, erit actus spei, & sic de ceteris.

Dicitur autem communiter à DD, actus fortitudinis; quia ad Martyrium requiritur maximum animi robor, & versatur in materia fortitudinis, idque excellentissimâ. Etenim quod dicit Aristoteles, materiam

propriam fortitudinis esse pericula bellica, non est intelligendum tantum de periculis bellicis publicis, ubi pro salute patriæ decertatur, sed etiam de privatis, quando aliquis vita ab aliquo privato impetitur.

Unde nihil obstat quò minus Martyrium possit esse verus actus elicitus fortitudinis (debet siquidem hominem fortem potius mortem suscipere, quàm veram fidem Christi negare) sic tamen ut sit actus imperatus Charitatis, Spei, aut alterius virtutis cum relatione aliqua in Deum: aliàs enim non patietur mortem propter Christum; nam ut homo capax propriæ voluntatis dicatur aliquid agere, vel pati propter Christum, debet aliquo modo referre actum, vel passionem suam in Christum.

Dicebat olim Petrus ad Jesum: *Ece nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo eris nobis?* Matth. 19. v. 27. Et meruit audire: *Amen dico vobis, quòd vos qui secuti estis me, in regeneratione &c. v. 28.*

Quæ verba expendens D. Hier. lib. 3. in Matth. c. 19. ait: *Non dixit, Qui reliquistis omnia: hoc enim & Crates fecit Philosophus, & multi alij divitias contempserunt: sed, Qui secuti estis me: quòd propriè Apostolorum est, atque credentium.*

Sed quid hoc ad propositum? Multum per omnem modum. Non dixit Christus Matth. 16. v. 25. *Qui perdidit animam suam, inveniet eam:* Nam & multi Gentiles perdidit animam suam propter naturalem honestatem virtutis: sed: *Qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam;* quòd propriè Apostolorum est atque credentium, qui spe retributionis æternæ, vel quòd perfectius est, ex affectu dilectionis Dei super omnia, maluerunt omnia relinquere, etiam vitam ipsam, quàm fidem Christi, aut veram virtutem in minimo negare. Hi sunt qui corde credunt ad iustitiam, & ore confitentur Christum, ejusque virtutes ad salutem; & ideo merentur audire à Christo: *Qui confitetur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in calis est.* Matth. 10. v. 32.

Dixi, spe retributionis æternæ; nam quòd quidam asserunt; inrà Ecclesiam Catholicam mortem debere suscipi ex pura Charitate, maxime si intelligant de Charitate Dei super omnia, nequaquam placere potest: multi enim Martyres elegerunt mortem pro fide Christi, ne vitâ æternâ exciderent, & æternam mortem pro momentanea incurrerent; ut ex gestis Martyrum constat.

Et quid mirum, cùm hæc sit præcipua ratio, quam Dominus ipse nobis ob oculos ponit

Potest esse actus elicitus fortitudinis, sic tamen ut sit actus imperatus Charitatis, Spei aut alterius virtutis cum relatione aliqua in Deum.

10.

Matth. 19.

S. Hieron.

Matth. 16.

Matth. 10.

11. Quòd sufficit actus Spei.

Constat ex gestis Martyrum.

Matth. 16. ponit Matth. 16. v. 25. *Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam; qui autem perdidit animam suam propter me, inveniet eam.* Vel ut legitur apud Evang. Marcum c. 8. v. 35. *Qui autem perdidit animam suam propter me, & Evangelium, salvam faciet eam.* Certè innumeris locis Scriptura excitat homines ad bene operandum intuitu mercedis æternæ. Sed de hac controversia alibi.

Tantum hîc adverte locum D. Aug. quem illi Auctores adferunt pro sua opinione nihil minùs probare. Est autem lib. 4. de Baptismo c. 17. ibi: *Quod si propter hoc, quia Charitas deest (id est, unio cum Ecclesia Catholica, ut exponit epist. 204. supra allegatâ) passio hæretico nihil prodest, nec illis prodest, quos in invidia intus & malevolentia sine Charitate vivere Paulus dicit, Cyprianus exponit.* Bene, optimè. Sed pessima consequentia: Ergo passio, ut profit, debet suscipi ex pura Charitate. Numquid qui suscipiunt ex spe retributionis æternæ, Paulus dicit vivere in invidia intus & malevolentia sine Charitate? Numquid Cyprianus exponit?

Sed mittamus ista, & respondeamus illis, qui jam dictis opponunt, malè colligi necessitatem acceptationis, ex eo, quod Martyrium adultorum sit actus virtutis: Primò; quia non requiritur acceptatio expressa, sed sufficit interpretativa; hæc autem, cum non sit actus specialis voluntatis terminatus ad Martyrium, nequit pertinere ad virtutem Martyrij.

Secundò; quia etsi actus internus acceptans perpeffionem mortis sit actus virtutis; ipsa tamen perpeffio sæpe potest esse sine omni actu interno, ut patet in dormiente, parvulis &c.

Tertiò; est quidem actus virtutis quando adest acceptatio expressa ob motivum honestum; sicut tamen ad verum Baptismum sufficit quilibet consensus voluntatis, cur non idem sufficit ad verum Martyrium; esto ad fructuosum Martyrium requiratur certa dispositio voluntatis?

Respondeo; quia Martyrium non est tantum voluntaria perpeffio mortis; sed voluntaria perpeffio mortis propter fidem Christi, aut veram virtutem: quamvis nec omnis talis perpeffio sit fructuosa, ut constabit ex infra dicendis de dispositione requisita in peccatore, ut in eo Martyrium operetur suum effectum.

Longè alia est ratio de Baptismo, cujus tota essentia consistit in ablutione aquæ cum certa forma verborum; quid ergo mirum, si ad valorem ejus sufficiat quicum-

que voluntatis consensus, nam etiam quicumque intentio ministri sufficit. Breviter, Baptismus est Sacramentum: Martyrium neutiquam, sed actus heroicæ fortitudinis, saltem materialis, cui Deus annexit gratiam sanctificantem ultra meritum.

Ad secundum dico, perpeffionem mortis in somno, antea prævisam & acceptatam, esse actum virtutis eo modo, quò homicidium in somno antea prævisum, & acceptatum est peccatum, quod sufficit. Quod additur de parvulis impertinens est, quia probatio nostra solum loquitur de Martyrio adultorum.

Venio ad primum, & audio dicentem Regium q. 66. a. 12. dub. 2. n. 136. Sufficit ut quis habeat voluntatem interpretativam aut habitualem, qualis est Primò in eo, qui fugiens tyrannum, à quo compellitur ad impia, in fuga subito configitur. Secundò in eo, qui sollicitatus ad defectionem à fide, quia hanc reclusit, dormiens occiditur: Imò videtur sufficere, ut in odium fidei occidatur, etsi de confessione priùs nihil cogitaverit: v. g. si in subito hostium incurfu deprehendatur dormiens, & in odium fidei occidatur. Colligitur apertè ex D. Tho. infra q. 87. a. 1. ad 2. Hæc Regius.

Et probat Primò: quia hic verè perdit animam propter Christum, quod videtur sufficere ad Martyrium, cum hoc non consistat in actione, sed passione. Secundò, quia infantibus hoc modo obita mors sufficit ad Martyrium; cur non etiam adultis iustis?

Interrogo ego: cur non etiam adultis peccatoribus, si non ut fructum recipiant, saltem ut sint veri Martyres? Ratio ergo disparitatis supra est assignata, quia hic est hic, & ille est ille, id est, quia parvulus est incapax propriæ voluntatis, & adultus capax, & ideo meritò plus exigit Christus ab adulto, ut censeatur pro illo mori, quam à parvulo.

Ex quo patet responsio ad primam probationem, nimirum Martyrium consistere in passione; sed voluntaria, quando subiectum est capax. Sicuti Baptismus, ut supra dixi, consistit in ablutione activa, & passiva cum certa forma verborum; sed voluntaria, etiam ex parte suscipientis, si est capax; alioquin in parvulis sufficit voluntarium ex parte ministrantis.

Quid ergo ad D. Thomam? Si est sententia D. Thomæ jungo dexteram. Hæc sunt verba ejus loco citato: *Ad secundum dicendum, quod passio pro Christo suscepta... obtemperat vni Baptismi. Et ideo purgat ab omni culpa & venialis.*

Et diversis Scriptura testimonijs.

Explicatur certus locus D. August.

12. Necessitas acceptationis malè videtur colligi ex eo quod Martyrium sit actus virtutis. Probatur 1.

Probatur 2.

Probatur 3.

13. Respondetur ad ultimam probationem.

Assignando... in... Martyrium

14. Refertur ad... in...

15. Refertur ad...

16. Refertur ad...

17. Refertur ad...

18. Refertur ad...

& veniali, & mortali, nisi actualiter voluntatem peccato inveniunt inherentem. Loquitur de eo, qui dormiens occideretur propter Christum.

Sed quis hoc negat? Nonne etiam Catechumenus dormiens valide & fructuose potest baptizari? Nemo dubitat, si tamen antea habuisset propositum explicitum vel implicitum Baptismi, ut dictum est disp. præced. sect. 8. conclus. 2. Ergo verus esset Martyr, qui dormiens occideretur, esto nihil antea cogitaverit, aut voluerit de Martyrio sive implicitè, sive explicitè, negatur consequentia: sicuti non sequitur; ergo dormiens, qui numquam cogitavit, aut voluit implicitè, vel explicitè Baptismum, valide baptizatur.

18. Ecce candide Lector quam apertè ex D. Thoma Regius colligat suam sententiam; cui proinde merito à plurimis contradicitur; ab ijs utique omnibus, qui eundem consensum requirunt ad Martyrium, qui requirunt ad validum Baptismum. Et quis ille? Consensus ad minus habitualis, id est, actualis præteritus, explicitus, vel implicitus, non revocatus: & ille consensus est sufficiens, ut actualis permissio mortis, postea involuntariè subsecuta, denominetur actus externus virtutis.

Sufficit ad Martyrium consensus habitualis.

Hinc si quis ob fidem conjectus in vincula, statueret apud se mori potius, quam fidem negare; & ille postea in somnis odio fidei interficeretur, esset verè Martyr. Nam illam mortem acceptavit; eisque permissio est ei voluntaria, quatenus pender à voluntate præcedente, & habitualiter perseverante.

19. An sufficit consensus interpretativus.

Sed pono casum, aliquis cum S. Joanne Baptista dicit Regi: Non licet tibi habere uxorem fratris tui, prævidens se propterea occidendum. Occiditur quando nihil minus cogitat: Num erit verus Martyr? Erit planè (inquis) tamen numquam expressè & explicitè mortem acceptasset. Nam qui vult media, ex quibus advertit finem secuturum, moraliter censetur velle finem.

Sed meo judicio res non caret difficultate: stat siquidem cum hujusmodi actu expressa nolitio mortis. Sicut in simili diximus de Baptismo disp. præced. loco supra citato, non sufficere ad valorem Baptismi consensum interpretativum; v.g. prævidet quis se baptizandum in ebrietate, inebriat se, baptizatur, probabile est Baptismum non valere, nisi aliquo expresso actu acceptaverit ante ebrietatem Baptismum tunc conferendum; idque ideo, ut aliqui volunt,

quia cum illa voluntate interpretativa, stat directa nolitio Baptismi.

Unde respondeo ad probationem cum distinctione, qui vult media, ex quibus advertit finem secuturum ex natura rei infallibiliter, moraliter censetur velle finem, transeat; ex quibus advertit finem secuturum ex libera alterius voluntate, nego. Sic quippe puella honestè se orbans non dicitur moraliter velle libidinofam concupiscentiam juvenis, etsi eam prævideat certò moraliter secuturam.

Vel ergo dicendum est non requiri idem voluntarium ad Martyrium, & Baptismum; vel asserendum etiam ad Baptismum sufficere consensum interpretativum, aut certè negandum hunc fore verum Martyrem. Elige quod placet; equidem tale Martyrium non erit sine aliquo vero actu virtutis, ut patet.

Neque hinc sequitur hujusmodi hominem fore verum Martyrem, quantumvis mors re ipsa non inferretur; quia non cui libet actu virtutis promissa est gratia Martyrii, sed actu virtutis interno conjuncto cum externa perpeffione mortis.

Ceterum ad Baptismum requiri majus voluntarium docet consequenter Regius supra num. 137. Primò; quia per Baptismum suscipitur novus status & obligatio, quam à libero convenit liberè suscipi: secus est in Martyrio. Secundò; quia Baptismus est institutus in remissionem peccati: Etsi autem conveniat infantes, qui non peccarunt propria voluntate sine propria voluntate justificari, non tamen convenit adultos ita justificari, quia propria voluntate peccarunt. Unde nec Martyrium adultos peccatores justificat sine proprio motu voluntatis. In justis autem hæc locum non habent, cum non agatur de eorum conversione ad Deum, sed de munere quodam accipiendo, quò damnum, quod Dei causà patiuntur, ejusdem liberalitate compensetur. Hæc ille.

Verum enim verò si de liberalitate agitur; dicamus Deum requirere actualem Martyris ad se conversionem; num ideo non erit liberalis? Quid si sufficiat habitualis? Tantò plus erit liberalior.

Dices cum Regio supra; justis habitualiter saltem talis mors est voluntaria; quia ratione Charitatis infuse habitualiter inclinatur ad mortem Dei causà subeundam. Cum itaque talis habitualis voluntas sufficiat, ut quædam Sacramenta cum effectu suscipiantur; nam Confirmatio, Extrema Unctio atque Baptismus valide conferuntur cuius per constitutionem justificato,

Ecc & jam

20. Responso ad probationem sententiæ affirmati-
væ: ...

21. Regius ad Baptismum requirit majus voluntarium quam ad Martyrium.

Minus rectè tamen fundatur in Dei liberalitate.

22.

Aut in charitate infusa,

Allegando

14. Baptismo

11. Generis

16.

17.

17.

& jam omnibus sensibus destitute, cur non etiam sufficiat ad effectum Martyrii, cum Patres huic majorem vim tribuant quam Baptismo?

Ed quod illa sit tantum implicita voluntas medium ad salutem necessarium,

Respondent aliqui; quia iustitia habitualis, & maxime contritio, per quam est acquisita, censetur implicita voluntas & acceptatio cujuscumque medij necessarii ad salutem: constat autem Baptismum esse medium necessarium; secus Martyrium; cum in persecutionibus per se loquendo liceat fugâ, pecuniâ, imò precibus exteriorum fidei confessionem declinare, ac veram fidem dissimulare.

23.

Aut saltem ordinarium,

Adde; Confirmatio, Extrema Unctio, Eucharistia, imò & Pœnitentia, quamvis non omnia sint necessaria ad salutem, tamen sunt remedia ordinaria, quæ omnes Christiani in extremis petere solent, si ratione utantur; & ideo vita Christianè acta per frequentationem Sacramentorum, ab omnibus habetur implicita eorum petitio; ut omittam quòd, antequam inciderent in morbum, indubiè sæpiùs habuerint expressum propositum illis utendi in eo articulo; quòd propositum habitualiter perseverat, etiam dum ratione non utuntur; quia numquam fuit revocatum.

Non sic extraordinarium aut valde singularem, quale est Martyrium,

At verò Martyrium est remedium planè extraordinarium & valde singulare, nec omnes ita sunt affecti ut id desiderarent, aut aliquando desideraverint explicitè; neque ipso modo vivendi satis declarant se id cupere; sicuti etiam non censentur velle Sacerdotium, aut Matrimonium; quamvis sint vera Sacramenta, non minùs collatiâ gratiæ sanctificantis, quam Martyrium, & alia Sacramenta, quæ omnes censentur implicitè petere.

Si reponas; quia Sacerdotio, & Matrimonio annectuntur gravia onera, ad quæ Deus neminem voluit obligare, nisi liberè prorsus consentiret. Contra facit, quòd nullum sit majus onus ipsâ morte, quæ non semper est in præcepto, ut statim dixi.

24.

Dices; inde solùm videtur sequi, quòd non velit mortem absolutè. Quòd autem non velit etiam conditionatè, ut si foret inferatur dormienti, vel nihil de ea cogitanti, profit ipsi optimo modo quo potest, unde constat? Certè rogati etiam tepidi Christiani sic responderent. Planè sic responderent; sed hinc quaeritur an talis voluntas sufficiat, quòd multi negant.

Nisi foret in præcepto,

Interim tamen si daretur casus, quo Martyrium esset in præcepto, tunc, fateor, per quemlibet actum charitatis sive con-

tritionis, aut etiam efficaci attritionis, censeretur potius velle mori, quam Deum offendere aut fidem negare; ac proinde si quis eo casu etiam de morte non cogitans occideretur, esset verè Martyr.

At quis ille casus, quo dormienti v. g. qui antea nihil de confessione fidei cogitavit, Martyrium est in præcepto? Per verbum nescio solvitur omnis quaestio. Herculè tunc solùm præcipitur Martyrium, quando vel fides est neganda, vel mors oppetenda. Existimas autem quia dormiens, qui de confessione fidei priùs nihil cogitavit, aliquando fidem negavit, aut negare potuit? A sæculo non est auditum.

Quid ergo si dormiens sit peccator, & solùm attritus, nonne tunc saltem censetur implicitè velle illam mortem tamquam unicum medium necessarium ad salutem? Quidni, cum ita censetur velle Baptismum?

Utumque ergo sit de voluntate tantum interpretativa, puto omnino sufficere, si quis extra periculum sic esset actualiter constitutus, ut in necessitate faciendi alterutrum, mori mallet, quam fidem negare (si vera sit & absoluta voluntas; nam sæpe tantum sunt velleitates) quia præcedens voluntas non retractata sufficit ut occidendus censatur se habere passivè etiam in morali æstimatione (uti in Baptismi susceptione) neque debet ipse activè influere, cum Martyrii sit pati, non activè influere in mortem.

Nec refert quòd fortè in medijs periculis animum mutaret; quia hæc conditionalis propositio nihil ponit in re. Sicut quòd infirmus hoc vel illud Sacramentum noluisse, si hoc vel illud scivisset, non tollit habitualem consensum, & implicitam petitionem, si absolutè & simpliciter ante infirmitatem voluit.

Hæc est vera voluntas habitualis, à qua sola verè & propriè denominatur homo habitualiter volens. Enimvero quis Theologorum sic umquam fuit locutus: *Infans per Baptismum iustificatus habitualiter vult & consensit in mortem pro fide Christi postea inferendam?* Omnes per voluntatem habitualement intelligunt non habitum aliquem, sed actum præteritum non revocatum.

Atque ut vera esset sententia Regi, neque enim in video cupiam Martyrii gloriam: attamen nego illam consequentiam; ergo Martyrium adulterum non est actus virtutis. Dico quippe hypotimodii Martyrium nullo modo prævilium, & per consequens nec in se, nec in alio acceptum.

acceptatum, non esse Martyrium adu-
 ltorum, sed parvulorum; quia tales homines,
 quamvis verè sint adulti, tamen patiuntur
 instar parvulorum.

Aliter oculi
 si centen-
 tur mori ut
 parvuli,
 eto forent
 adulti,

Hebr. 11.

Ut patet in
 simili in
 adulto sine
 fide actuali
 moriente.

Sicuti probabile est hominem adultum
 posse salvari per solam gratiam baptismalem
 sine ullo actu supernaturali fidei (si
 v. g. moriatur ante sufficientem proposi-
 tionem articulorum fidei) quamvis scri-
 ptum sit de adultis ad Hebr. 11. vers. 6.
Sine fide (scilicet actuali, de qua ibi tra-
 ctat Apostolus, ut patet ex contextu)
impossibile est placere Deo. Quomodo ergo
 salvatur talis adultus? Respondeo sal-
 vatur non ut adultus, sed ut parvulus;
 utpote per solam gratiam baptismalem
 sine ullo merito proprio condigno vitæ
 æternæ.

Sic referato primo mysterio, aggredia-
 mur secundum, pro quo majoris explica-
 tionis gratiâ erit

CONCLUSIO II.

Ad Martyrium verum & prop-
 riè dictum requiritur mors,
 violenter illata non resi-
 stenti.

28. Nullus cen-
 sendus
 Martyr nisi
 cui non re-
 sistenti
 mors vio-
 lenter in-
 fertur.

Utraque pars suos habet antagoni-
 stas; est equidem communis sensus
 Ecclesiæ, quæ non solet colere pro veris
 & propriè dictis Martyribus, nisi quos
 gladius persecutoris abstulit absque repu-
 gnantia, exemplo Christi, qui testimo-
 nium dedit veritatis, patiendo mortem
 violentam sine contradictione: nam cum
 pateretur non comminabatur, sed tamquam
 ovis coram tendente se obmutuit, & non
 aperuit os suum.

Unde commune dictum: *Martyr non
 pugnat*: & qui illud non curat, eum tam-
 quam communi sensui obstrepentem nec
 audire, nec curare debemus; sed magis
 auscultanda sunt verba Doctoris Angelici
 3. parte quæst. 66. art. 11. in corpore:
*Et ideo præter Baptismum aque, potest aliquis
 consequi Sacramenti effectum ex passione Chri-
 sti, in quantum quis ei conformatur pro Chri-
 sto patiendo. Conformatur, inquam, susti-
 nendo mortem sine meritis mortis, ab ini-
 micis fidei, pro veritate fidei, non relu-
 ctando. Sed expendamus singula.*

D. Thom.

29.

Unde re-
 quiritur
 mors vel in

Primò ergo requiritur mors, re ipsa qui-
 dem ad completissimum, & securissimum
 genus Martyrij: attamen sufficeret ad ve-

rum Martyrium, quòd esset talis causa
 mortis posita, ex qua naturaliter conse-
 queretur mors, nisi divinitus impedire-
 tur: prout impedita fuit in tribus pueris
 in fornace Babylonica, Joanne Euange-
 lista misso in ferventis olei dolium, & plu-
 ribus alijs, qui ab Ecclesia inter Marty-
 res numerantur. Profectò quòd effectus
 divinitus impediatur auget vim testimonij:
 quippe per hoc fit omnibus manifestum,
 Deum illius causam approbare.

se, vel in
 sua causas

Unde acceptatio illa mortis est tam
 efficax fidei testimonium, quàm si re
 ipsa mors subsequeretur. Quis ergo formi-
 det tales præmium & laureolam Marty-
 rij consecuturos, si in gratia finaliter de-
 cesserint? Taliter autem illos discedere,
 qui fortiter dimicando jam ad terminum
 sui cursûs pervenerant, nisi speciali Dei
 operatione fuisset prolongatus, piè omnino
 credendum est.

Utraque
 enim est ef-
 ficax fidei
 testimo-
 nium;

Et verò licet ab antiquis Tertulliano,
 Cypriano, & alijs sepe confessores illi,
 qui pro Christo pati cœperant; fuerint in-
 ter Martyres numerati, tamen necdum
 lethalia vulnera accepissent, aut sufficiens
 causa mortis posita fuisset; tamen hoc tem-
 pore non solent Martyres vocari, nisi sal-
 tem ærumnis & squaloribus pro Christo
 toleratis confecti, mortem oppeterint; qual-
 iter obierunt Marcellus Papa conjectus
 in stabulum bestiarum, & Leocadia virgo
 carceri inclusa.

Et tales so-
 lum solent
 hoc tempo-
 re pro veris
 Martyribus
 reputari;

Parùm quippe refert quo modo, aut
 quo instrumento mors inferatur: sufficit
 ut infligatur alteri, quòd spectatis personæ
 circumstantijs est ei causa mortis: quan-
 tumvis etiam nullum actu causeret dolo-
 rem, quem Deus subindè impedit in Mar-
 tyribus. Ipsa mors est satis ingrata, ejus-
 que acceptatio molesta. At verò si mors
 aliunde superveniat, Martyres non erunt,
 etsi in carcere moriantur.

Numquid ergo veri Martyres, qui mo-
 riuntur in servitio pestiferorum; & qui-
 cumque qualitercumque pro fratribus mo-
 riuntur? Non aulim asserere propter com-
 munem sensum Ecclesiæ in contrarium: nulquam enim legitur Ecclesiam censuisse
 ac habuisse pro veris & propriè dictis Mar-
 tyribus, qui animam suam pro fratribus
 posuerunt vel in servitio pestiferorum, vel
 in iusto bello.

30.

Quales non
 sunt qui
 servitio pes-
 tiferorum
 immolantur.

Dico, Pro veris & propriè dictis Marty-
 ribus; quoniam in Martyrologio Ro-
 mano ad 28. Februarij sic scriptum repe-
 rio: *Commemoratio SS. Presbyterorum, Dia-
 conorum, ac ceterorum ministrorum, qui tempo-
 re Valentini Imperatoris, cum pestis sævissima*

Ecc 2

grassa